

Juryrapport

Prijsvraag KHMW/NRC 2019

“Welke gevolgen kan de ontdekking van buitenaards leven hebben voor de mensheid?”

Van 1753 tot 1917 schreef de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen met grote regelmaat een prijsvraag uit over uiteenlopende onderwerpen die vaak een spiegel van de tijdsgeest waren. Prijsvragen waren destijds de voornaamste bezigheid waarmee geleerde genootschappen hun doel, bevordering van de wetenschap, nastreefden. In totaal zijn meer dan 1200 prijsvragen uitgeschreven in die periode.

Deze oude traditie is in 2010 in samenwerking met NRC in ere hersteld. Het zijn niet meer grote prijsvragen waarin we proberen wetenschappelijke doorbraken te financieren, daarvoor is de wetenschap te veel een professie geworden. Maar het is verheugend om te zien dat elk jaar bij de oproep in NRC om een essay te schrijven over een onderwerp dat ons serieus bezighoudt, wetenschappers en niet-wetenschappers zich uitgedaagd voelen om aan die oproep gehoor te geven. Dit jaar was de uitdaging om een antwoord te geven op de vraag “Welke gevolgen kan de ontdekking van buitenaards leven hebben voor de mensheid?”.

Uit de inzendingen bleek dat zoals we al gehoopt hadden, de interpretatie van de titel ruimte liet voor een eigen invulling. Het was duidelijk dat dit onderwerp voor sommigen echt met de wetenschap verbonden was. Maar dat voor anderen de filmtraditie van de Science Fiction toch ook heel erg hun beeld van buitenaards leven heeft gevormd. Behalve de verschillende verwachtingen ten aanzien van de vorm van het buitenaards leven, werd ook heel verschillend gedacht over de reactie van aardbewoners op hun verschijning. Een auteur verwachtte dat wij de vondst van bacteriën van een andere planeet (de meest voor de hand liggende verschijningsvorm van buitenaards leven) met evenveel desinteresse links zouden laten liggen als we dat in de afgelopen jaren gedaan hebben met de heel bijzondere bacteriën die diep in de oceaan gevonden zijn.

Ook dit jaar deden weer een aantal scholieren mee en hebben we voor hen een aparte categorie ingeruimd met een eervolle vermelding. Voor het volgend jaar zouden wij een bredere deelname van scholen zeer toejuichen.

De jury - bestaande uit Lucas Brouwers, chef wetenschapsredactie NRC Media, Dan Hassler-Forest, assistant professor media studies (en groot kenner van science fiction films) aan de Universiteit Utrecht en Tim de Zeeuw, directeur-generaal ESO en hoogleraar theoretische sterrenkunde aan de Universiteit Leiden, had de moeilijke taak om uit de 100 goede en soms intrigerende inzendingen een keuze te maken.

Het is duidelijk dat de uitdaging van dit jaar veel verschillende invalshoeken inspireerde en ook naast de klassieke vorm van een essay, auteurs inspireerde om een speelse vorm te kiezen. Ieder lid van de jury keek vanuit zijn of haar eigen perspectief en had dus verschillende favorieten. Toch is de jury het eens geworden. Bij de twee prijswinnaars zie je die verschillende invalshoeken ook weer terug, de één een meer wetenschappelijk getint essay, de ander een flirt met de filmwereld. Maar nu ter zake.

De jury wil allereerst het essay van de tienjarige **Sjoerd van Bente**n een eervolle vermelding geven in de categorie scholieren. Hij stuurde een verslag in van een culturele uitwisseling tussen bewoners van de aarde en de planeet Mino. Het lijkt even mis te gaan als mensen een mysterieuze ziekte oplopen: gelukkig helpt de geavanceerde Mino-beschaving met het vinden van een medicijn. Sjoerd, je had er zelfs een heuse krant aan toegevoegd, duidelijk op een echte typemachine getypt. Hou die verbeeldingskracht vast, dat komt van pas als je straks schrijver of wetenschapper bent.

Dan komen we bij de tweede prijs, de zilveren medaille. De jury kent deze toe aan het essay met de titel: de alien als medereiziger van **Michel Droste**. De jury is onder de indruk van het heldere en goed geschreven essay. Droste schrijft met gevoel voor schaal in tijd en ruimte. Hij legt prachtig bloot hoe goed versholen buitenaards leven in ons onmetelijke universum is en heeft daarbij oog voor het beperkte en eindige menselijke perspectief. Kortom een prachtig, goed beargumenteerd in de wetenschappelijke traditie van de Hollandse Maatschappij.

En dan de eerste prijs, de gouden medaille. Zoals u al voelt aankomen, komt hier de flirt met de film naar boven.

Dit essay vat zeer helder en bondig het dilemma samen waar de mensheid voor zal staan bij een ontmoeting met intelligent buitenaards leven. De schrijfster gebruikt daarbij zeer effectief de beeldvorming die in de laatste decennia onderdeel is geworden van het algemeen bewustzijn via de wereld van de science fiction. Door de twee opties 'Startrek' en 'Ripley' te noemen is het direct duidelijk waar het om gaat, en onderbouwt ze perfect de stelling dat het voor de mensheid verstandig is om voor de ontmoeting nog eens goed in de spiegel te kijken. De eerste prijs, de gouden medaille gaat hiermee naar het essay "Startrek of Ripley" van **Mathilde van Dijk**.

L. (Lucas) Brouwers MSc, chef wetenschapsredactie NRC Media

Dr. D.A. (Dan) Hassler-Forest, assistant professor media studies Universiteit Utrecht

Prof. dr. P.T. (Tim) de Zeeuw, hoogleraar theoretische sterrenkunde Universiteit Leiden en voormalig directeur-generaal ESO

De juryvergadering vond plaats op 26 augustus bij NRC in Amsterdam en werd voorgezeten door Prof. dr. L.J. Gunning-Schepers, voorzitter KHMW. Tevens waren aanwezig M. Snoeijen, chef opinie NRC, K. Peeters, Projectmanager NRC, Prof. dr. R.B. Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW, Prof. dr. A.P. IJzerman, secretaris natuurwetenschappen KHMW en Drs. S. van Manen, secretaris KHMW.